

Zbornik 3. kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti

Zbornik 3. kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti

Izdavač
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

Za izdavača
Milan Pelc

Urednik
Andrej Žmegač

Recenzenti
Diana Vukičević-Samaržija
Irena Kraševac

Lektura
Ivana Majer

Likovno i grafičko oblikovanje,
priprema za tisak i tisak
Kolumna d.o.o., Zagreb

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 835907.

ISBN 978-953-6106-99-8

Objavljivanje knjige potpomogli su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske te Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

**ZBORNİK 3. KONGRESA HRVATSKIH POVJESNIČARA
UMJETNOSTI
(Zagreb, 25. – 27. XI. 2010.)**

INSTITUT ZA POVIJEST UMJETNOSTI

Zagreb, 2013.

Sadržaj

Riječ urednika 9

Željka Čorak

Ambijentalna vrijednost 11

PROBLEMI ODNOSA PREMA PROSTORU I.

Ita Praničević Borovac

Oblikovanje »svetačkog pejzaža« istočnojadranske obale u stoljećima ranoga kršćanstva 17

Ratko Vučetić

Rasprostranjenost gradova kontinentalne Hrvatske – obilježja centraliteta 21

Marija Buzov

Arheološka istraživanja u urbanim cjelinama 25

Marko Špikić

Percepcija i tretman povijesnih spomenika u suvremenoj Hrvatskoj 33

Franko Ćorić

Zaštita povijesnoga kulturnog krajolika u Dalmaciji početkom 20. stoljeća 39

Tončika Cukrov

Vodice – od kaštela do modernoga primorskog naselja 45

Ambroz Tudor

Povijesni razvoj prostora gradskog predjela Meje u Splitu i postojeći prostorni konflikti na njegovu području 53

Danka Radić

Neki primjeri suvremene devastacije zapadnog, trogirskog dijela otoka Čiova 59

Daina Glavočić

Sva riječka rušenja 67

Vinko Srhoj

Graditi i kipariti na zadarski način (primjeri recentnih urbanih devastacija na zadarskom području) 73

PROBLEMI ODNOSA PREMA PROSTORU II. ZAGREBAČKE TEME

Biserka Dumbović Bilušić – Vladimir Kušan – Vesna Koščak Miočić-Stošić

Tipološka klasifikacija/karakterizacija krajolika Grada Zagreba – osnova za očuvanje prostornog identiteta 83

Irena Gessner

Regulacioni i konzervatorski plan za historijske dijelove grada Zagreba (1937.) arhitekta Brune Bauera 89

Danijela Pandža – Petra Srbljinović

Ulica grada Vukovara u Zagrebu – urbanističko-arhitektonski problemi 95

Davorin Vujčić

Od trnja do zvijezda (Urbanistički izazov zagrebačkog Trnja) 101

Ana Kršinić-Lozica

Trgovački centar: mikrokozmos na rubu grada 109

POLOŽAJ STRUKE U SUVREMENOM DRUŠTVU

Jasna Galjer

Hrvatska povijest umjetnosti i politika: prilog istraživanju nepoćudnih tema 117

Janka Vukmir

Komercijalizacija 121

Damir Demonja

Povijest umjetnosti u funkciji razvoja hrvatskoga kulturnog turizma na primjeru *Strategije razvoja kulturnog turizma* 125

Sonja Briski Uzelac

Gubitak referencijalnog okvira i prošireno polje vizualnosti 131

Nataša Šegota Lah

Položaj recipijenta u vrijednosnim sustavima 135

Tina Bošković

Profesor povijesti umjetnosti – prednost ili mana 139

Drago Miletić

Drugi Kongres povjesničara umjetnosti – koliko nas se čulo? 143

HRVATSKA POVIJEST UMJETNOSTI, EUROPSKE INTEGRACIJE I MEĐUNARODNA SURADNJA

Mirjana Repanić-Braun

Međunarodna suradnja i znanstveni časopisi – problemi i (ne)moguća rješenja 153

Jasminka Najcer Sabljak

Slavonska plemićka baština u kontekstu europskih integracija 157

Julija Lozzi-Barković
Rijeka – prvi hrvatski grad u *Réseau Art Nouveau Networku* 163

ARHIVI, IZVORI

Tanja Trška Miklošić
Arhivski izvori u Italiji kao vrelo za povijest umjetnosti renesansnog razdoblja u Hrvatskoj 171

Danko Šourek
Usvajanje i primjena umjetničkih pojmova i nazivlja na području sjeverozapadne Hrvatske u 17. i 18. stoljeću 175

Snježana Radovanlija Mileusnić
Digitalizirana *Bibliografija i građa za umjetnost i srodne struke* dr. Antuna Bauera – novo pomagalo suvremenih istraživača 179

Valentina Radoš
Likovna arhiva Ota Švajcера – nepresušno vrelo informacija. Vodič kroz arhivu Ota Švajcера 185

ARHITEKTURA

Dubravka Botica
Arhitektura 18. stoljeća kontinentalne Hrvatske u kontekstu srednjoeuropske arhitekture – problemi istraživanja utjecaja bečke arhitekture na odabranim primjerima 189

Margareta Turkalj Podmanicki
Prilog istraživanju nekadašnje isusovačke crkve sv. Mihovila u Osijeku 197

Fani Celio Cega – Ana Šverko
Kuća obitelji Garagnin u Kaštel Starom 201

Dragan Damjanović
Završavanje tornjeva srednjovjekovnih crkava (*Turmvollendungen*) u hrvatskoj arhitekturi historicizma 207

Marina Bagarić
Izgradnja rezidencije i tvornice Vladimira Arka u Zagrebu (1918. – 1938.) 215

Tamara Bjažić Klarin
Međunarodni kongres moderne arhitekture (CIAM) i hrvatska arhitektura 20. stoljeća. Proces *umrežavanja* – Ernest Weissmann i Radna grupa Zagreb 221

Mirjana Visin – Viki Jakaša Borić
Dvorac Gornja Rijeka – obnova i prenamjena 227

SLIKARSTVO, SKULPTURA, GRAFIKA

Zdenko Balog
Sirena – Onokentaur: ikonografsko-ikonološka studija konzola iz ciklusa u kapeli Žalostne Matere Božje u Celju 237

Milan Pelc
Prostor zbilje, prostor mašte i prostor alegorije: vedute hrvatskih gradova u grafici od 15. do 17. stoljeća 245

Sanja Cvetnić
Tirol u Hrvatskoj: likovna baština Zagrebačke biskupije u 18. stoljeću i tirolski utjecaji 251

Mario Martinec
Impresionističke vizure grada s povišenoga gledišta u zagrebačkom slikarstvu 257

Ivana Rončević
Slike Josipa Lalića u Rimu 261

Želimir Laszlo
Otok ljubavi 269

Lovorka Magaš
Značenje i recepcija zagrebačke izložbe Käthe Kollwitz 277

Tonko Maroević
Nove tendencije s polstoljetnog odmaka 285

IDENTITETI HRVATSKE UMJETNOSTI

Ivana Mance
Nacionalni identitet i pitanja stila u djelu Ivana Kukuljevića Sakcinskog 291

Maja Fowkes
Propitivanje nacionalnog identiteta u umjetnosti u prirodnom i urbanom okolišu u doba socijalizma 295

Ljiljana Kolešnik
Potreba revizije dominantne slike povijesti europske moderne umjetnosti i prijedlog »horizontalne povijesti umjetnosti« Piotra Piotrowskog 301

POVIJEST POVIJESTI UMJETNOSTI, VIZUALNA KULTURA, MUZEJI

Ljerka Dulibić – Iva Pasini Tržec
Biskup J. J. Strossmayer kao sakupljač umjetnina i osnivanje Galerije starih majstora 307

Libuše Jirsak
Kršnjavi, Eitelberger i bečka Akademija likovnih umjetnosti 313

Ivan Basić
Prilog valorizaciji periodizacijske komponente Karamanova opusa 319

Feđa Vukić
Rubne posebnosti. Ljubo Karaman i suvremena vizualna kultura 325

Andrea Klobučar
Zlata Šufflay – dizajnerica čipke 331

Iva Ceraj
Utjecaj skandinavskih koncepcija oblikovanja na opus i stručno djelovanje Bernarda Bernardija kao prinos hrvatskoj oblikovnoj sceni druge polovine 20. stoljeća 339

Ivana Podnar
Slika Zagreba kao druge metropole unutar SFRJ
na razglednicama i značkama 345

Silva Kalčić
Muzej suvremene umjetnosti 353

PANEL 1: PORUKE PROSTORA

Vladimir Peter Goss
Kratka uvodna razmišljanja na temu
Homo sanus in spatio sano 363

Vjekoslav Jukić
Kulturni prostor komarničkoga kraja 365

Danko Dujmović
Elementi srednjovjekovnoga kulturnog krajolika
u jugoistočnoj Moslavini 369

Maja Cepetić
Devastacija i devalorizacija Dubrave 371

Ivana Peškan – Vesna Pascuttini-Juraga
Kulturni krajolik bednjanskoga kraja 374

Radoslav Katičić
Završno izlaganje 377

PANEL 2: STANJE POVIJESTI UMJETNOSTI U HRVATSKOJ I PROBLEMI NJEZINE INTEGRACIJE U INTERNACIONALNU POVIJESNOUMJETNIČKU ZAJEDNICU

Ljiljana Kolečnik
Stanje povijesti umjetnosti u Hrvatskoj i
problemi njezine integracije u internacionalnu
povijesnoumjetničku zajednicu. Uvodno izlaganje 381

Ivana Bago
Kustoska praksa kao intervencija u akademske
edukacijske modele i diskurs povijesti umjetnosti 384

Ivana Prijatelj Pavičić – Dalibor Prančević
Povijest umjetnosti kao otvoreni sustav akademske
edukacije 389

Klaudio Štefančić
Aktualni procesi institucionalne i metodološke
rekonfiguracije disciplinarnog polja povijest
umjetnosti 391

Panel 2: rasprava 394

ZAVRŠNA RASPRAVA 405

POSTERI

Novo ruho kapele sv. Petra u Gotalovcu 411

Povijest povijesno-umjetničkih izdanja u Hrvatskoj 415

Riječka Delta: jučer, danas, sutra 418

Marija Borovičkić
Antropološki aspekti umjetničkih instalacija u javnom
prostoru grada Zagreba 421

Lea Vené
Dizajn izložbi 423

Feđa Gavrilović
Utjecaj tržišta na formiranje suvremene umjetničke
scene 425